

EGYHÁZI- ÉS ISKOLAI SZEMLE

Felelősszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN református lelkész

Megjelenik két hetenként szombaton.

Előfizetési ára: egész évre 160 Lei, fél évre 80 Lei, egyes szám 6 Lei.

Szerkesztőség: Satu-Mare (Szatmár) Református lelkészi hivatal, a hová a lap szellemi részére vonatkozó minden közlemény küldendő. Kiadóhivatal: Oradea (Nagyvárad) Ferdinánd király-út (Rákóczi-út) 14. szám. Előfizetési díjak, hivatalos hirdetések díja, reklamációk Konrad Géza címére Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 14. küldendő

Középiskoláink

Sok gonddal és aggodalommal tele egyházi és kisebbségi életünkben a legsúlyosabb feladat és legmegoldatlanabb probléma középiskoláink fenntartása.

Az egyes gyülekezetek több-kevesebb zökkenéssel legnagyobb részben beilleszkedtek az impérium változással előállott új helyzetbe és gazdasági válságaikat megoldották, ha sok helyen a lelkészek és tanítók áldozathozatalával is. A régi egyházi központi egyházi segélyeket, melyek pedig ma valorizálva jelentékeny összegeket tennének ki, lassankint pótolták a tanítói állami fizetés kiegészítések elmaradásával nehéz helyzetbe került iskolák fenntartásáról is gondoskodtak úgy, hogy az egyes gyülekezetek gazdasági élete általánosságban ma már biztos mederben folyik. De ezt egyáltalán nem állapíthatjuk meg középiskoláinkról.

Egyházkerületünkben ma három működő és egy szünetelő középiskolánk van u. m. a szatmári főgimnázium, a szatmári felsőbb leányiskola és kereskedelmi iskola, a nagyvárad polgári leányiskola és az ez évben nem működő nagyvárad tanítónőképző. Senki előtt sem kell egyetlenegy szóval se bizonyítani, hogy ezek az iskolák kulturális életünk nivóntartására s egyházi és iskolai életünk szükségének kielégítésére feltétlenül szükségesek, sőt nem is elegendők. Felesleges bizonyára azt is hangoztatni, hogy a faji és felekezeti öntudattal bíró és nemzeti műveltségű magyar intelligencia nevelése ezek nélkül az iskolák nélkül lehetetlen. Tehát, ha azt akarjuk, hogy egyházi és iskolai életünkben korán fennakadás ne következzen be és hogy magyarságunk jövője vezetésében öntudatos és igazán művelt egyének legyenek, szóval, ha egyáltalán multunkhoz méltó életet akarunk élni, akkor ezeket az iskolákat minden erővel és minden áldozattal tartanunk kell! Azt hiszem, hogy nincs egyetlenegy egyházi férfit, vagy egyetlenegy intelligens, sőt értel-

mes magyar emcer, aki az ellenkezőt vallaná. És ezek az iskolák ma mégis a levegőben lógnak s nemcsak a jövőjük, de a jelenük is bizonytalan.

A tandíj — tudjuk — a multban sem fedezte kiadásait, — ma még kevésbé. A különböző — bár a multban is jórészt csak névleges — fenntartó testületek bomladozóban vannak s tagjai közül egyesek ki is léptek, vagy huzódoznak a terhek viselésétől. Nem csudálkozunk rajta. Mert ezeknek az iskoláknak a fenntartását egy-két egyházmegye nem vállalhatja s ha vállalná, sem bírhatná el. **De még kevésbé bírhatja egy egyházközség nemcsak egy, hanem két iskolának a terhét!** Ma pedig az az eset, hogy kettőnek a terhét a nagyvárad, kettőnek, sőt háromnak a terhét pedig a harmadrésznyi népességű szatmári egyházközségnek kell viselni. Azaz kellene, ha tudná. A nagyvárad egyház óriási összegű önmegadóztatással követ el mindent, hogy fiatal, de nemes misszióju iskoláit megmentsse, a szatmári pedig szintén jelentős adóösszeg mellett az egymást követő társadalmi akciókkal, a gyűjtések és adakozások legkülönbözőbb módjaival a végső erőfeszítésig küzd feltett kincseinek, szépmultu „nőnöveldejének“ és többszázados főgimnáziumának, az ősi, reformációkorabeli virágzó főiskola e tisztas utódjának életbentartásáért

És mi az eredmény? Az, hogy mind a két egyház szinte roskadozik a terhek alatt saját benső, egyéni céljait kénytelen elhanyagolni, alkalmazottait nem tudja megfelelően fizetni és fontos, specialis egyházi feladatait képtelen teljesíteni képtelen. Ez az eredmény az egyházakra nézve. Az iskolákra nézve pedig annyi, hogy ideig-óráig nyújt ugyan segítséget, de a nagy része még mindig fedezetlen marad és elkerülhetetlen a kölcsönhöz való fordulás az adósság, melynek még most csak a reménység a fedezete.

Ez így nem mehet tovább!

Mert eltűrhetetlen igazságtalanság, hogy míg egyes egyházak és pedig a legtöbbször

a legjobb anyagi viszonyok között levők — egyetlenegy iskolát se tartanak fenn és éppen ezért évről-évre vagyonosodnak, addig más egyházak nagyszámu elemi vagy ezenkívül még középiskoláik terheinek viselésében évről-évre szegényednek, sorvadoznak. Tűrhetetlen igazságtalanság, hogy míg ezek ilyen óriási áldozatot hoznak a közért, egyetemes egyházunkért és fajunkért, addig egyházaink igen nagy száma ezt tétlenül és részvétlenül nézze és saját magának, hiveinek felesleges, vagy könnyen nélkülözhető pénzét másod- és harmadrangu célokra fordítsa.

De tarthatatlan ez az állapot azért is, mert intézmények életét, jövőjét a mi adórendszerre épített egyházi berendezkedésünkben, adományokra építeni nem lehet. Az amerikai egyházi életben, hol az egyházak a hivek rendszeres adományaiból tartják fenn magukat, ez könnyen menne, de mi ettől nagyon távol vagyunk. Ilyen körülmények között középiskoláink jelen fenntartási módja valóságos hazárdjáték, amelyet így tovább folytatni nem lehet, nem szabad, sőt önmagunk ellen való bűn!

Középiskoláink fenntartását nem szabad egyes egyházak, vagy egy-két egyházmegye feladatául, gyötrő gondjául és elbirhatatlan terhéül hagyni, hanem **róluk az egyházkerület egyetemének kell gondoskodni!** Ezek az iskolák nem egyes egyházaké, hanem egész egyházkerületünké. Kerületi közgyűlésünk ezt elvben el is fogadta, midőn a kulturadó régi formájának megszüntetésével elhatározta, hogy csak a középiskolák fenntartására vet ki a szükséglet szerint, megállapítandó lélekszám utáni adót, illetve taxát. Ennél a határozatnál, melyet még a nyári gyűlés hozott, ma sem vagyunk tovább. Elkövetkezett az iskolai év s az iskolák költségvetésében ott tángott a hiány, aztán eljött az újév kezdete és az egyházak költségvetése nem gondoskodik a hiány eltüntetéséről. Csuda-é, ha ilyen körülmények között csak máról holnapra tengődnek és a sorsukat intézők nemsokára kénytelenek lesznek kimondani, hogy a felelősséget nem viselik tovább, hanem egyházunk egyetemére kell hárítaniok.

Kint az oceánon, ha viharban bajba jut, vagy léket kap egy hajó és az elsüllyedés veszedeleme fenyegeti, a szikratáviró és a rádió által a világba kiáltja e szót: Segítség! Ilyen hajók a mi iskoláink, melyeken boldogabb partok felé halad a mi legdrágább kincsünk: ifjuságunk, a magyar jövő. Ezek a hajók is léket kaptak a vihar miatt, már-már közel van-

nak a süllyedéshez és sikolt felőlük a kiáltás: segítsetek!

Jaj nekünk, ha meg nem hallják mindenek, mert akkor nemcsak a hajók, de mindnyájan elsüllyedünk!

Debreczeni István.

Irodalom

„Bizonyosságtétel“.

Ilyen cím alatt karácsonyra egy 320 oldalas, terjedelmes, egy egész évre szóló, 63 beszédet tartalmazó predikációs könyv jelent meg V á s á r h e l y i J á n o s kolozsvári esperes-lelkész tollából. Vásárhelyi János neve ugy egyházi, mint világi irodalmi téren végzett munkássága annyira ismert, hogy már maga az ő neve kezeskedik e könyv hasznos volta mellett. Ráílik Petőfi mondása: „Van-e, ki e nevet nem ismeri?“

Már maga az a körülmény, hogy esperesi teendői közben is szakít időt és munkát arra, hogy beszédeit kiadja: mutatja, hogy egy lelkes és buzgó igehirdetővel van dolgunk. Mindnyájan tudjuk, mennyire elvannak foglalva espereseink közigazgatási teendőikkel! Ilyen körülmények között — mondom — szinte váratlan és meglepő, hogy egy esperes és kolozsvári pap egyházi beszédes könyvet is adjon ki. Méltó követője ő e tekintetben az ő volt professorának, Ravasz Lászlónak, akit előszavában Vásárhelyi, Boldizsárral együtt az ő mesterének vall. Azt írja Ravaszról, hogy „az megtanította őt arra, hogy egy egész férfiúi élet áldott törekvése lehet s kell lennie annak, hogy a lelkipásztor, az ige odaadó hirdetője által kalózzolja hiveit.“ Ravasz László püspök, de elsősorban igehirdető Vásárhelyi esperes is, de főként igehirdető a Ravasz iskolájából. És pedig buzgó hirdető.

Mielőtt e beszédek ismertetéséhez fognék, szólók ezek eredetéről, amely a beszédek megismeréséhez megadja a kulcsot. Hallomásból tudom, hogy ő olyan közkedvelt s beszédeiben annyira a kort mozgó eszmékkel foglalkozó szónok, hogy hivei, hallgatói felhívják őt, hogy erről, vagy arról szeretnék őt hallani; kérdéseket intéznek hozzá egy vagy más tárgyban; ezekre a kérdésekre ő egyházi beszédekben adja meg a feleletet. Maga mondja, hogy a feleletek megadásánál szem előtt tartotta annak társadalmi állását, aki a kérdést feladta. Ez a körülmény megmagyarázza azt, hogy egyik beszéd érvelése, kifejtése egyszerűbb, másiké magasabb. E beszédek tehát mind korszerűek, talán az 1924-ik évben irattak és mondattak el.

A beszédek mind biblikus, építő, evangéliumi.

beszédék, mint a Ravasz és Makkay beszédei. Egyházunk, fajunk, iskolánk megtartásáért lángoló szeretet hatja át azokat. Tehát épen azokat az eszméket tárgyalja, melyek most betöltik mindnyájunk szívét. Néha ciklusszerűen foglalkozik egyes eszmékkel: hit, remény, szeretet. (42, 43, 44.) A lélek hatása, értéke, gyümölcse [27—29.] Jó tanácsokat ad „A pénz” című. Értékesek az „Istent keresni” és „Van-e az Istennek szíve?” címűek. Valóságos új prófétai üzenet foglaltatik „A prófétai üzenetek” című beszédben, melyet papi gyűlés alkalmával papokhoz intézett; a lelkészek mai teendőit tárgyalja megkapóan.

Mindenikben új, korszerű eszmék tárgyaltnak e beszédekben. Eszmék, kérdések, melyek ott vannak most minden lélekben; melyekre feleletet vár sok kérdezősködő; sok lelki szegény; melyeknek elolvasása után bizonyos foku megelégtetést érzünk. Betelik az olvasón vagy hallgató: „Boldogok, akik éheznek az igazságot, mert ők megelégtettek”.

Mindenik beszéddel nem foglalkozhatom. Csak általánosságban. Az eddigiek így is fényt vetnek e beszédekre. „Az élet értelme” c. 3. sz. beszédében a boldogságot kissé a Schopenhauer szemüvegén nézi szerző; mindnyájan törekedünk arra, csak az a baj, hogy sokan helytelenül állapítják meg azt. Helytelen azt csak anyagiakban keresni. Jézus hegyi beszéde példa a boldogság helyes megismerésére. A fentiekén kívül van a Vásárhelyi kifejtéseinek egy új és érdekes módja, melynek szükséges és helyes voltát a gyakorlat igazolja.

Kivált régebbi igehirdetőink sokszor több leveles beszédben hosszasan tárgyaltak hittani és erkölcsi kérdéseket egyszerű hallgatók előtt, melyek alatt a hallgatók nagyrésze jótékony templomi álomba merült. Hát egyszerű hallgatóság hogy foghatna fel hosszú beszédeket? Vásárhelyi beszédeit érdekes illusztráló példákkal, elbeszélésekkel teszi érdekessé és vonzóvá. Alig van beszéd, melyben ne lenne valami elbeszélés vagy mondás. Bismarck, Napoleon, Lincoln mondanai, nyilatkozatai; festők, művészek alkotásai, azok eszméi; Luther nyilatkozatai; Szabolcska költeményei, az ezekből vett példák koleidoszkóp módjára teszik érdekessé és változatossá a beszédeket. Ha egyéb érdeme nem volna, már maga ez az oldala is nagyon ajánlaná e beszédeket. Beszerezhető a szerzőnél. Teremjen e könyv sok lekipásztor és hallgató szívében sokszoros gyümölcst!

Óry Tamás.

A nagyszalontai egyházmegye a Debreczeni István eltávozásával megüresedett lelkészi jegyzői tisztségre Balogh Mátyás nagyzeréndi lelkész választotta meg.

Egyházi hírek

A gályarabok kiszabadulása. Február 11-én lesz 250. évfordulója a gályarabok kiszabadulásának. Felhívjuk lelkészársaink figyelmét, hogy e nevezetes évfordulóról emlékezzenek meg gyülekezeteikben és igyekezzenek multunk e nagy eseményének tanúságait istenitisztet, vallásos estély vagy ünnepély keretében termékenyvé tenni.

Lelkészmegegyezés. A magyarszékei lelkészi állásra, mely a múlt évben elhalt Kovács Zsigmond elhalálozásával üresedett meg, a gyülekezet Turóczi Gyula kisházai vallásoktató lelkészre hívta meg, ki állását a múlt év december 1-én el is foglalta. Az Ur adjon erőt a szétszórtnak és megfogytatkozott hívek közötti nehéz és felelősségteljes hivatása teljesítéséhez.

A kismajtényi ref. énekkar rendezésében, december 27-én, karácsony harmadnapján, önkéntes adakozás mellett az egyház javára vallásos estély rendeztetett alábbi műsorral: 1. Gyülekezeti ének. 2. Ima és XC. zsolt. alapján biblia magyarázat. Rácz E. ref. lelkész. 3. Nagy örömhír jött... Énekelte az Énekkar. 4. „A kísértő.” Szavalta: Mészáros Lidia. 5. Quartet ének: Vajda J-né, Szerémi P-né, Nagy Gy. és Nagy Jenő. 6. Felolvasás Bocskay nagy fejedelem vallásosságáról. Tartotta: Rácz P. 7. „A bűnös éjszakája.” Szavalta Lukács Juliska. 8. „Mester a bűsz vihar.” Angol karének. Előadta 45 taggal a Vegyeskar. 9. Gyülekezeti ének — A vallásos hitéletet fejlesztő kedves ünnepély tiszta jövedelme 1300 Lei volt. — Oltmayer Gyula, ref. tanító.

Adományok nyugtázása Kovács Zsigmond özvegye és családja részére újabban a következő adományok folytak be: gróf Tisza Lajos Kocserd, újabban 10,000 Leit adott repatriálás céljaira. Dr. Böszörményi Emil ker. tanácsbíró 100 Lei, dr. Bodnár Gábor nagyszántói lelkész 100 Lei, Koós Mihály tanító, Nagyszántó, 100 Lei. Simon Imre lelkész, Csokaly, 50 Lei — Az adományokért köszönetet mond Arday Aladár gyantai lelkész.

A szatmári Lorántffy Zsuzsanna Egyesület karácsonyi bazárja. A szatmári Lorántffy Egyesület lelkes tagjai gazdagon sikertült bazárt rendeztek a két középiskola javára. Heteken át minden hétfőn délután összegyülekeztek és nagy szeretettel készítették kézimunkáikat a karácsonyi vásárra. Minden összejövétel kezdetén fölzendült egy-egy áhitatos ének, aztán a lelkészek előadásokat tartottak egyháztörténetünk egyes részleteiről, vagy a bibliáról s közben fűgőn mozogtak az ujjak, dolgoztak a kezek és nőtt a sál, a netz, a kelim és a többi értékes és szép munka. A környékbeli gyülekezetek papjai és tanítói pedig a falusi házakat járták be és egész szekérmenő kENDŐT, szakajtót és más házi szőttest gyűjtöttek össze. A karácsonyelőtti vasárnap volt az ünnepélyes megnyitás, melyen Domahidy Elemér, egyházkerületi főgondnok, mint az Egyesület diszelnöke, lelkes megnyitó beszédet mondott, Kürthy Károly halmi lelkész pedig két szép alkalmi költeményét olvasta fel. A vásár tiszta jövedelme felül volt 70,000 Leien.

A Királyhágómelléki Református Egyházkerülettől.

125—1926.

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület valamennyi kebelbeli, elemi iskolát, közép-foku fiú vagy leányiskolát, tanítónőképzőintézetet fenntartó egyházközsegeinek, fenntartó-testületeinek, igazgatótanácsainak és esperesi hivatalainak.

A közoktatásügyi miniszter ur a mai napon 11,098—1926. sz. a megküldötte egyházkerületünknek a „Monitorul Oficial“ 283-ik számában múlt év december 22-én kihirdetett Törvényt a magánoktatásról.

A törvényt Öfelsége a Király 1925 dec. 19-én szentesítette s annak végrehajtása alattvalói kötelességünk. Hogy a szentesített törvénynek elég tétessék, addig is, míg egyházkerületi közgyűlésünk a maga utasításait megtehetné a következő intézkedéseket van szerencsém becses tudomásukra hozni:

1. §-a a Törvénynek biztostlja, hogy gyermekeink oktatása és nevelése az állami iskolán kívül felekezeli iskoláinkban is történelhik. Amennyiben a múlt szeptember hónap folyamán fordult volna elő olyan eset, mikor az előző isk. évben állami iskolában járt református tanulónak a református iskolába beiratása megakadályoztatott volna, erről az iskolaszéki elnök urak az illető gyermekek neveinek felsorolásával azonnal jelentést tegyenek az esperesi hivatalba; az esperesi hivatalok pedig a beérkező jelentéseket pontos kimutatásba foglalva február 18-ig terjesszék fel hivatalomba.

2. §. előírja, hogy minden elemi iskolában legalább 20 tanulónak kell lenni. Ha valamelyik iskolában jelenleg nem volna 20 tanuló, működését azért pontosan folytassa. A lelkészli hivatalok azonnal jelentsék az esperesi hivataloknak, hogy lehet-e számítani, ha jelenleg nincs is, jövőre a létszámnak 20-ra emelkedésére?

6. §. kimondja, hogy a magániskolák az ellenőrzési és felügyeleti kérdésekben közvetlenül levelezzenek az állami hatóságokkal és viszont. Elvi kérdésekben a levelezés a fenntartó útján is történelik. Ennek következtében minden állami hatóságtól kapott rendelet román másolatban és magyar fordításban az esperesi hivatalok útján azonnal közlendő az egyházkerülettel. A listán statisztikai természetű rendeletek (vagy tanulók ki-zárása, könyv, tanszerajánlások stb.) nem közlendő másolatban, csak tartalmuk szerint megemlítve, havonként egyszer. Statisztikai, s más ilyen természetű kérdésekben kívánt fel-

világosítást közvetlenül megadja az igazgató az állami hatóságoknak. Ez esetben felterjesztését másolatban, — az középiskolákról közvetlenül, az elemi iskolákról az esperesi hivatalok útján — közli az egyházkerülettel.

Elvi jelentőségű kérdésekben válasz egyházkerületünk útján küldendő.

Tanítóink, iskolaszéki elnökeink az állam ellenőrző inspectorok részéről kapott rendelkezéseket lehetőleg mindig kérjék ki írásban is.

Az iskolalátogatásokról szóló jegyzőkönyvek másolatban és magyar fordításban a középiskolák részéről közvetlen, az elemi iskolák részéről a nagytiszteletű esperesi hivatalok útján mindenkor haladéktalanul felküldendők.

15. §. szerint senki sem működhetvén valamely magán iskolában, mint igazgató, tanár, institutor és tanító, csak a közoktatásügyi minisztérium engedélye alapján, az engedélyért a kérvény az elemi iskolai tanítókat illetőleg az esperesi hivatalok útján a megyei Revisorhoz, a középiskolai tanárokat stb. illetőleg az egyházkerület útján a nagyváradí Inspectorátushoz a magválasztástól vagy kinevezéstől számított egy hónap alatt terjesztendő fel.

16. §. a) pontjából kifolyólag felkérem az iskolaszékeket, vagy középiskolai előjáróságokat, hogy haladéktalanul jelentsék be, az elemi iskolák az esperesi hivatal útján, a középiskolák közvetlenül — vajjon működik-e intézetüknél olyan tanerő (akár mint óraadó is), akinek nincs állampolgársági igazolványa? Akinek nincs, az haladéktalanul szerezze be. Az ilyenekről a jelentés febr. 18-ig felterjesztendő hivatalomba.

A tanítók, tanárok, óraadók stb. az iskolaszéki elnöknek, igazgatóknak haladéktalanul mutassák be állampolgársági igazolványukat, melyről minden tanító, tanár, tartozik egy félíven másolatot készíteni, melyet középiskolánál az igazgató, elemi iskolánál az iskolaszéki elnök hitelesít. A másolatok az iskola levéltárában elhelyezendők, hogy mindig kéznél legyenek.

16. §. b) alapján, kérem, hogy minden tanár és tanító az igazgatónál mutassa be oklevelét, román vizsgáról nyert bizonyítványát

és róla két féleven irt másolatot, melyet középiskoláknál az igazgató, elemi iskoláknál az iskolaszéki elnök hitelesít. Egyik másolat az iskola levéltárába helyezendő, másik az egyházkerülethez küldendő be; a középiskolák közvetlenül, az elemi iskolák az esperesi hivatal útján terjesztik fel, legkésőbb február 18-ig. A felterjesztésben a hiányzók indokolandók.

18. §. az iskolai helyiségek higienikus követelményeit írja elő. Második bekezdése engedélyezi az osztatlan iskolát, csak a létszámot köli meg az elemi oktatási törvény 65. §-ával, mely szerint az I—IV. osztályokban 60, az V—VII. osztályokban pedig 40 tanuló lehet tantermenként. Helyiség változtatás iránti kérelem esetén a minisztérium által kinevezett bizottság ad véleményt.

20. §. követelménye szerint minden iskola felszerelendő a szükséges butorzzattal és taneszközzel.

21. §-ra utalással sürgős jelentést kérek, van-e olyan tanerő, aki nem tett hűségesküit, ha van, miért nem tett? A középiskolákból az igazgatók közvetlenül, az elemi iskolákból az isk. széki elnökök az esperesi hivatalok útján jelentenek. A jelentés felterjesztését febr. 18-ra kérem.

24. §. alapján ismételtén, felelősség terhe alatt köteles minden iskola fenntartó gondoskodni, hogy az iskola épület homlokzatán az iskola címe román és magyar nyelven meglegyen; a díszteremben, az előadási termekben és az irodában pedig meglegyenek, illő keretezésben, Őfelsége a Király és Királyné arcképe.

25. §. Iskoláink az ország címerét sem nyomtatványaikon, sem bélyegzőiken nem használhatják. A bélyegzőkön a román szöveg mellett alkalmazott magyar szövegben a helység egyedül a hivatalos román nevén iktatható be.

26. §. A magánoktatási törvény a nyilvánossági jog feltételének tekintti az iskolai okmányok pontos vezetését.

Felhivatlak iskoláink, hogy az iskolai okmányokat, naplókat, kimutatásokat a legnagyobb gonddal vezessék, őrizzék, az esetleg mulasztók ellen haladéktalanul járjanak el. Anyakönyvek, katalogusok stb. párhuzamosan román-magyar nyelven vezetendők.

30. §. A tanszemélyzet fizetésére vonatkozó rendelkezéseket a kulturadó-bizottság elnöke, Sulyok István főtitkár ur bocsátotta ki 59—1926. sz. alatt. Esetleges félreértések kikerülésére közlöm, hogy e körirat táblázataiba

az új fizetési címletek egy hónapra esedékes részletei vannak feltüntetve.

31. §. Iskolák csak a Minisztérium tudatával és beleegyezésével fogadhatnak el alapítványokat és adományokat.

33. §. alapján jelentést kérek február 18-ig, hogy miféle ifjúsági egyesületek működnek az iskolában, van-e alapszabályuk s ki erősítette meg? Középiskolai tanuló-ifjaink semilyen (sport stb.) iskolán kívüli egyesületnek tagjai nem lehetnek és összejeveteleín részt nem vehetnek.

35. §. rendelkezése szerint magyar tan nyelvű református felekezeti iskoláinkba csak magyar anyanyelvű tanulók vehetők fel, de ezek lehetnek más vallásúak is. Jövőben tehát más anyanyelvű tanuló nem vehető fel iskoláinkba, gör. kel. és gör. kath. vallású pedig semmiesetre sem. Az igazgató (tanító) a szülők írásos nyilatkozatát kérje be a nem református vallású tanuló anyanyelvére vonatkozólag.

Viszont az inspicálók részéről a más-vallású, de magyar anyanyelvű tanulók kitiltására vonatkozó esetleges kívánságok elől a törvény jelen §-ára való hivatkozással térjenek ki. Ilyen esetekben haladéktalanul jelentés teendő a felsőbb egyházi hatóságnak.

39. §. világosan rendelkezik, hogy a magyar tannyelvű felekezeti iskolákban csak a románok története, Románia földrajza adandó elő román nyelven és a román nyelv csak a III-ik elemi osztálytól kezdve taníttatik. A törvény alapján az esetleg illetéktelen követelések elől ki kell térni és haladéktalanul jelentés teendő az esperesi hivatalok útján az egyházkerületre. Az alkotmánytan mostantól fogva e §. alapján elemi iskoláinkban magyarul tanítandó.

40. §. Elemi iskoláinkban az állami tanterv kötelező. Ehhez kell alkalmazkodni teljes mértékben azoknál a tantárgyaknál, amelyekre nézve a törvény §-ai másként nem rendelkeznek.

42. §. A vallástanra és magyar nyelvre egyházkerületünk készít tantervet.

50. §. kimondja, hogy a felekezeti elemi iskolák igazolatlanul mulasztó tanítványai ugyanazon módon büntetendők, mint az áll. iskolák igazolatlanul mulasztó tanulói. Az ilyen tanulók mulasztásait közölni kell az elemi iskolai revizorátusokkal, akik eljárnak a továbbiakra nézve. Itt figyelemmel kell lenni az áll. elemi iskolai törvény 29. és 35. §-aira. Ha az igazgató (tanító) elmulasztja az előírt (lásd áll. el. isk. törvény 29. §.) határidőben a mulasztók bejelentését, a büntetést ő köteles megfizetni.

57. §. A középiskolák igazgatói azon elemi iskolák igazgatóival, amelyekben az iskoláikból távozó tanulók az elemi IV-ik osztályt végezték, a tanulók eltávozását közölni tartoznak, mert az ilyeneknek vissza kell menniük az elemi iskolába.

62. §. szerint a nyitvánossági jogot a közoktatásügyi minisztérium adja meg. Elemi iskoláink fenntartói, amennyiben szükséges, egészítsék ki didaktikai felszerelésüket (könyvtár, térképek, földgömb, faliképek, mértékek, számológép, fizikai eszközök stb.), hogy az iskolák tanulmányi felszerelésének hiányossága miatt egyetlen iskolánk se veszítse el nyilvánossági jogát.

63. §. b) Az elemi iskoláknál minden tanítói állás után egy-egy felszerelt tanterem legyen.

67. §. alapján a tanulók anyakönyve minden iskolában két megegyező példányban vezettessék, melyek közül az egyik középiskoláknál az inspectorátushoz, elemi iskoláknál a revizorátushoz terjesztendő fel, még pedig 15 nap múlva a tanulók évvégi situációjának végleges megállapítása után. Az iskolánál maradó anyakönyvet az inspectorok láttamozni fogják.

107. és 110. §. kimondja, hogy a törvény kihirdetésétől számított 3 hónap alatt minden iskola köteles igazoló okmányait a Minisztériumhoz felterjesztetni, különben azonnal bezáratik. E fontos és életbevágó kérdésben a következő rendelkezések, a legsúlyosabb következmények terhe alatt, a legpontosabban hajthatók végre:

Minden működő iskola legkésőbb február 18-ig összegyűjti a Miniszter urhoz intézendő kérés mellékleteit, amelyek az esperesi hivatal útján az egyházkerületi főjegyzői hivatalba küldendők fel egy később meghatározandó időpontra, a főjegyzői hivaltól kiküldött román szövegű kérvény-ívvvel együtt.

A kérés mellékletéül szolgál: a) Az iskola alapítási évére vonatkozó okmányok hiteles másolata; annak hiteles bizonyítása, hogy az iskola 1918 december 1-én nyilvános joggal működött; — vagy annak a miniszteri (vagy közoktatási hatósági) rendeletnek hiteles másolata, mely szerint 1918. december 1. után nyilvánossági jogot kapott. — b) Bejelentése annak, hogy az iskola magyar tananyaga. — c) Az iskolai helyiség és az udvar vázrajza, a köbtartalom és minden egyes férőhely felhasználásának és az udvar területének kitüntetésével. Jelentendő az épület építési éve. — d) Jelentése annak, hogy van megfelelő butorzata és didaktikai anyaga. — e) A tantestület névsora, a kimutatás mellékleteként minden

tanítóra (tanár) nézve csatolandó az oklevélnek, az állampolgársági és hűségkövetelményéről kapott bizonyítványnak igazgatóilag (iskolaszéki elnöki) hitelesített másolata, — f) Jelentés, hogy a jelen tanévben hány osztállyal működik az iskola. — g) A leányközépiskoláknál, külön megjegyzendő a férfi tanerőknél, hogy a magániskolai törvény 108. §-a alapján jogosult tovább működni leányiskolánál. — h) — Jelentése annak, hogy miniszterileg jóváhagyott tanterv szerint történik a tanítás.

A felszerelt kérvényről egy teljes másolat példány küldendő az egyházkerület levéltárának számára is.

Tekintettel az ügy fontosságára, az ügyben minden felterjesztés minden hivatal részéről ajánlottan postázandó.

109. §. szerint minden tanár és tanító köteles ismerni úgy szóban, mint írásban az állam nyelvét. A jelenleg működő tanárok, kötelesek azt vizsgával bizonyítani. Erre a törvény 5 évi haladékot adott, vagyis 1930. dec. 22-én túl egyellen tanerő sem működhetik, aki a vizsgát eredménnyel le nem tette.

A tanárok a román nyelvből és irodalomból kötelesek vizsgát tenni. Akik pedig Románia történelmét, földrajzát és alkotmánytanát tanítják, ezekből a tárgyakból is tartoznak vizsgát tenni. A tanítóknak, mivel e tárgyak tanítására is köteleztettek, mindenik tárgyból vizsgát kell tenniük. Akik 1923., 1924. és 1925-ben sikerrel vizsgáztak és erről bizonyítványuk van, mentesek a vizsga alól; valamint azok is, akik a törvény kihirdetésekor a 30 évi iskolai működést vagy 55 életévüket betöltötték. A testület azon tagjai, akik a román nyelvi vizsgát ugyan sikerrel letették, de akikről az inspectiók alkalmával kiderül, hogy nem bírják kellőképpen az állam nyelvét, kötelesek külön tanfolyamot hallgatni, a tanítási engedély elvesztésének jogkövetkezménye mellett. Tanáraink és tanítónők úgy a magok, mint egyházuk érdekében igyekezzenek az állam nyelvét minél tökéletesebben elsajátítani és a kívánt vizsgát letegyék. Első sorban a tanítók, mivel a nemzeti tárgyakat tanítaniok kell. A vizsgára nem köteleztettek is igyekezzenek e tárgyak tanítására képességet szerezni.

A törvényt párhuzamosan román-magyar nyelven egy hét leforgása alatt minden iskolának megfogom küldeni.

A Királyhágómelléki Egyházkerület nevében
Oradea—Nagyvárad, 1926. január 31.

Csernák Béla s. k.,
egyházkerületi főjegyző.

Királyhágómelléki Református Egyházkerület.

59—1926.

A királyhágómelléki ref. egyházkerület összes kebelbeli elemi iskolát, tanítónőképzőt és közép-foku iskolát fenntartó egyházainak, fenntartótestületeinek, igazgatótanácsainak és esperesi hivatalainak!

Minthogy a magánoktatási törvény 30. §-a az állami tanerők fizetésével azonos fizetés megadását kívánja a hitfelekezeti iskolák fenntartóitól is a saját tanítóik és tanáraik számára, a beszerzett hiteles, hivatalos adatok alapján

tájékozódás végett közlöm és ismertetem az érvényben levő állami fizetési rendszer elveit, amelyeknek alapján az iskolafenntartók a szükséges számításukat megejthetik és arról az egyházkerületi közgyűlést tájékoztathatják.

I. Elemi iskolai tanítók fizetése.

A) Falusi tanítók:

Csoport	Beszámítható szolgálati idő	Alap-fizetés	Korpótlék (gradatia)	Drágasági segély			Egy óra esedékes összegek!
				régi	1923—25	1926	
I.	25 év vagy több	1000	+1250	+500	+1480	+1690	
II.	20—24-ig	1000	+1000	+500	+1360	+1540	
III.	15—19-ig	1000	+750	+500	+1200	+1380	
IV.	12—14-ig	1000	+500	+500	+1080	+1230	
V.	10—12-ig	800	+450	+500	+815	+1005	
VI.	6—9-ig	800	+200	+500	+800	+920	
VII.	5 éves	700	+175	+500	+760	+850	
VIII.	4 éves	700	—	500	+710	+760	
IX.	1—3 éves	540	—	500	+765	+745	
X.	Helyettes és kisegítő	560	—	500	+660	+620	

Fenti fizetésekből sem a nyugdíj, sem az adó nincs levonva, tehát bruttó összegek.

Amennyiben természetbeni lakása van a tanítónak, úgy

az I. csoport alatt	havi 450— lei,
a II. "	" 400— lei,
" III. "	" 350— lei,
" IV. "	" 300— lei,
az V. "	" 150— lei,
a VI. "	" 125— lei,
" VII. "	" 109— lei,
" VIII. "	" 37·50 lei,
" IX. "	" 75— lei,
" X. "	" 50— lei

veendő az adó szempontjából számításba.

Ha nincs természetbeni lakás, úgy ezen összegek helyett az alapfizetés + gradatia együttes összegének

10%-át kapják a hajadonok és nőllenek,
20%-át kapják a gyermektelen férjzettek s nők,
25%-át kapják a családostok.

A családi pótlék 1 gyermek után havi 100 Lei
" " 2 " " 150 Lei
" " 3 " " 250 Lei
ezenfelüli családtagok pótlékot nem kapnak.

Igazgatói díj havi 360 Lei.

A korpótléknál (gradatia) csak a tanítói oklevéllel hitfelekezeti iskoláinkban eltöltött befejezett teljes és okmánnyal igazolt évek jöhetnek számításba. A nyugdíjintézeti levonásokról külön intézkedés fog történni.

Az állami adó levonásáért a fizető pénztár felelős és az így számítandó:

az alapfizetésből és a gradatiából levonandó 10%-os állandó nyugdíjjarulék és ezen felül havi 750 lei, mint létminimum nem esik adó alá. Az így fentmaradó összegből 4000 lei után 4% és a 4000 leien felüli összeg után 8% fizetendő az adópénztárba. A 8%-nál a nem kerek 100 leies összegek figyelmen kívül maradnak. A 4%-nál azonban számíttatnak.

Fentiek szerint egy 20 éves szolgálati

Idéjü 3 gyermekes lakáspénzt kapó tanító egy havi javadalma ez:

1. Alapfizetés	— — — —	1000 Lei
2. Gradatia	— — — —	1000 Lei
3. Régi drágasági	— — — —	500 Lei
4. 1923—25. évi drág.	— — — —	1360 Lei
5. 1926. évi drágasági	— — — —	1540 Lei
6. Családi pótlék	— — — —	250 Lei
7. Lakpénz (1+2) 25%	— — — —	500 Lei

6130 Lei

— 950 Lei

5200 Lei

Adó szempontjából lejön az 1. és 2. alatti után

10% = 200 Lei

létminimum = 750 Lei

950 Lei

5200 Leiből

4000 Lei után — 4% 160 Lei

1200 Lei után — 8% 96 Lei

256 Lei

Vagyis a tanító kap egy óra 6150—256 Lei = 5894 Leit.

Ebből az 5894-leiből jön majd levonásba a nyugdíjárulék.

B) Városi tanítók:

Csoport	Beszámítható szolgálati idő	Alapfizetés	Kor-pótlék [gradatia]	Drágasági segély			Egy óra esedékes összeg!
				régi	1923—25	1926	
I.	25 v. ennél több szolg. évvel	1000	+1250	+750	+1640	+1850	
II.	21—25 év — — — —	1000	+1000	+750	+1480	+1690	
III.	16—20 év — — — —	1000	+750	+750	+1275	+1510	
IV.	15—15 év — — — —	1000	+500	+750	+1110	+1340	
V.	11—12 év — — — —	800	+400	+750	+945	+1090	
VI.	5—10 év — — — —	800	+200	+750	+830	+1030	
VII.	0—5 év — — — —	800	—	750	+795	+995	

Ez is bruttó fizetés, tehát nyugdíjárulékok és adó levonása nélküliek.

Természetbeni lakást élvező tanítóknál az alapfizetés + gradatia együttes összegének $\frac{1}{5}$ része jön adó szempontjából számításba. A lakbér különben az alapfizetés és gradatia 20%-a hajadonoknak és nőtleneknek, 25%-a férjezett, vagy nős gyermekteleneknek, 30%-a családosoknak.

Családi pótlék mint a falusi tanítóknál. Igazgatói díj itt is havi 360 Lei. Adó és egyéb levonások számítása, mint a falusi tanítóknál.

P. o. 16 éves gyermekes, természetbeni lakást élvező tanító egy havi javadalma:

1. Alapfizetés	— — — —	1000 Lei
2. Gradatia	— — — —	750 Lei
3. Régi drágasági	— — — —	750 Lei
4. 1923—25. drágasági	— — — —	1275 Lei
5. 1926. drágasági	— — — —	1510 Lei
6. Lakás term.	— — — —	Lei
7. Családi pótlék	— — — —	150 Lei

5435 Lei.

Adóba nem számít az 1. és 2. alatti után

10% = 175 Lei

létminimum = 750 Lei

Adóba számít a term. lakásért az

$\frac{1+2}{5} = 350$ Lei

925—350 = 575 Lei

tehát az 5535 Leiből csak 575 Lei üthető le

5435—575 = 4860

4%-os adó alá esik 4000 Lei = 160 Lei

8%-os " " " 800 " = 64 Lei

levonandó adó 224 Lei

A tanító tehát kap egy havi 5435—224 L = 5211 L. A számítások megejtésénél a termény járandóságok értéke az október 1-én érvényes forgalmi árak szerint számítandó.

Ezen tájékoztatás semmiben nem érinti az érvényben levő díjleveleket, mert ezek esetleges új ártértékelése és a törvénnyel leendő összhangba hozása — a közoktatásügyi miniszter urral lefolytatandó tárgyalás eredményének figyelembevételével — egyházkerületünk jogkörébe tartozik. (E. T. I. tc. 67. §. 0. pont.)

II. Tanárok fizetése.

A) Középiskolai képesítésűeké:

Csoport	Beszámítható szolgálati idő	Alap-fizetés	Kor-pótlék [gradatia]	Drágasági segély			Egy óra esedékes összegek!
				régi	1923—25	1926	
I.	4 gradatias tanár (20 év)	1600	+ 1600	+ 750	+ 2760	+ 2680	
II.	3 " " (15 év)	1600	+ 1200	+ 750	+ 2466	+ 2405	
III.	2 " " (10 év)	1600	+ 800	+ 750	+ 2170	+ 2125	
IV.	1 " " (5 év)	1600	+ 400	+ 750	+ 1740	+ 1795	
V.	Grad. nélkül --- --- ---	1600	—	+ 750	+ 1405	+ 1500	
VI.	Helyettes tanár --- --- ---	1280	—	+ 750	+ 1170	+ 1280	

Csak négy gradatia van ezidőszert ér-
vényben melyekbe a tanári szakvizsgálat után
eltöltött és okmánnyal igazolt befejezett évek
számíttatnak be.

Családi pótlék 1 gyermek után 100 Lei havi

" " 2 " " 150 " "

" " 3 " " 250 " "

ezenfelül több családtag után nem jár családi
pótlék.

Kötelező óraszám 20 szolgálati évig heli 15 óra

ezen felül — — — — " 12 "

Igazgatói óraszám — — — — " 10 "

Igazgatói díj négy oszt.-u. isk.-ban havi 700 Lei

" " V—XI. " " 1200 "

" " XI. oszt. felüli " " 1500 "

A kötelező óraszámokon felüli órák díja-
zásának mértékét, az alapfizetés és gradatia
együttes összegének a kötelező órák számával
való elosztási hányadosa adja a tanároknál.
P. o. egy 15 éves tanár többlet órájának díja
 $1600 + 1200 = 2800 : 15 = 186$ lei, óránként egy
óra.

Az igazgatók többlet óráinak díjazása
így számíttatik: az igazgató képesítésének me-
gelelő csoport (középiskolai, vagy polgári) he-
lyettes tanári alapfizetés + gradatia osztva a
tanári kötelező órák számával 12, illetve 15-el
(nem 10-el), tehát egy 16 éves tanári szolgál-
lati idejű középiskolai képesítésű igazgatónak
 $1280 + 1200 = 2480 : 15 = 165$ lei, óránként
egy óra.

Lakbér az alapfizetés és gradatia együttes
összegének

20 %-a a hajadon illetve nőilen tanároknak,

25 %-a a nők vagy férjezettnek,

30 %-a a családosooknak.

A természetbeni lakások egyenértéke adó
szempontjából az alapfizetés és gradatia együt-
tes összegének $\frac{1}{5}$ része.

A fenti fizetési táblázat bruttó fizetés, a
levonások számításának ugyanazok az elvei
mint a tanítóknál.

B) Polgári iskolai képesítésűeké:

Csoport	Beszámítható szolgálati idő	Alap-fizetés	Kor-pótlék [gradatia]	Drágasági segély			Egy óra esedékes összegek!
				régi	1923—25	1926	
I.	4 gradatiával --- --- ---	1300	+ 1300	+ 750	+ 2140	+ 2195	
II.	3 gradatiával --- --- ---	1300	+ 975	+ 750	+ 1866	+ 1955	
III.	2 gradatiával --- --- ---	1300	+ 650	+ 750	+ 1695	+ 1716	
IV.	1 gradatiával --- --- ---	1300	+ 325	+ 750	+ 1320	+ 1475	
V.	Gradatia nélkül --- --- ---	1300	—	+ 750	+ 1180	+ 1290	
VI.	Helyettes tanár --- --- ---	1040	—	+ 750	+ 1085	+ 1150	

Kötelező óraszám, igazgatói díj, többlet órák díja, családi pótlék, lakbér és levoná-
sok, mint a középiskolai képesítésűeknekél.

C) Mesterek (torna, ének, kézimunka, rajz, szépírás):

Csoport	Beszámítható szolgálati idő	Alap-fizetés	Kor-pótlék (gradatia)	Drágasági segély			Egy óra esedékes összegek!
				régi	1923—25	1926	
I.	4 gradatiával --- --- ---	1200	+ 1200	+ 750	+ 2080	+ 2090	
II.	3 gradatiával --- --- ---	1200	+ 900	+ 750	+ 1815	+ 1865	
III.	2 gradatiával --- --- ---	1200	+ 600	+ 750	+ 1550	+ 1690	
IV.	1 gradatiával --- --- ---	1200	+ 300	+ 750	+ 1280	+ 1410	
V.	Gradatia nélkül --- --- ---	1200	—	+ 750	+ 1150	+ 1240	
VI.	Helyettes --- --- ---	960	—	+ 750	+ 900	+ 1040	

Kötelező óraszám, igazgatói díj, többlet órák díja, családi pótlék, lakbér, levonások mint a középiskolai képesítésekénél.

Az egyházak a fentiek figyelembevételével, s a fizetési címletek (alapfiz. gradatia stb.) feltüntetésével elkészítve kimutatásaikat február hó 10-ig kötelesek beküldeni az illetékes esperesi hivatalokhoz. Mutassák ki az egyházak azt is, hogy ezen új rendszerű tanítói fizetésből, mekkora összeget tudnak megadni és mennyi az, ami *ezidőszert* fedezellennek mutatkozik.

Az *esperesek* az egyházaktól beérkezett kimutatásokat felülvizsgálják a számítás helyessége szempontjából is és kísérő jelentéseikben tájékoztatják az egyházkerületet arról, hogy az egyházközségek kimerítették-e mindazokat a forrásokat, amelyek az iskolák fenntartására

fordíthatók, vagy számításba vehetők. A kimutatásokat az esperesi hivatalok február 18-ig küldjék be hivatalomhoz.

A középfoku iskolák igazgató-tanácsai a fent vázolt törvényes fizetési feltételek figyelembevételével készített új költségvetéseiket fenntartótestületeik útján február 15-ig kötelesek hivatalomhoz betérjesztieni, feltüntetve azt is, hogy az új fizetésekből *ezidőszert* mennyire van fedezet és mennyi a hiány.

Oradea, 1926 január 29.

Sulyok István s. k.,
kulturadóbizottsági elnök.

Utmutatás a vasárnapi iskola megszervezéséhez és vezetéséhez.

A vasárnapi iskola *célja* vallásos lelkek nevelése a gyermekeknek Jézushoz vezetése és Jézus megszeretése által. *Feladata* nem a tanítás, hanem az építés. Ezért a tanító munkája nem ismeretátadás, hanem lelki ráhatás. Így nem csak ott van szükség a vasárnapi iskolára, ahol nincs felekezeti iskola, hanem ott is, ahol minden tanuló felekezesi iskolába jár.

A v. i. *ideje* a vasárnap, mert ez is a vasárnapot akarja kiemelni, a hétköznapiak közül és még jobban a megszentelésére vezetni a gyermekeket. Éppen ezért legalkalmasabb a vasárnapnak a délutáni része, hogy ezzel is dokumentáljuk a gyermekek előtt és korán bevésztük maradandó hatásokkal a szívekbe, hogy a vasárnap délután is az Istené és azt is neki tartozunk szentelni. A gyermeknek a pihenés idején felszabaduló és télenül heverő energiáját elvonjuk a helytelen és káros kielégüléstől és helyes irányban költjük le. A vasárnap délután vasárnapi iskolába járó gyermekekből lesznek a vasárnap délután templomba járó felnőttek, mert a gyermekkor határai, szokásai az egész életen megmaradnak. A v. i. *időtartama* egy jó óra. Ahol le-

hel az egész esztendőben, ahol ez kivihetetlen, az iskolai évben.

A v. i.-ba 5—12 éves gyermekek járnak. Azonfelüliek bibliakörökbe csoportosítandók.

A v. i. *tanítója* elsősorban a lelkipásztor, azután más, lelkileg és értelmileg erre a munkára alkalmas, vagy ránevelhető egyháztagok. Tanítók és tanítónők — *ha lelkileg hivatottak rá*, — de lehetnek laikusok is ha vannak, akik gyakran jobban megfelelnek, mint a régi módszerekkel dolgozó, csak tanítani akaró, büntetéssel és szigorúsággal fegyelmező tanítók. Ha tanítók vezetik a vasárnapi iskolákat, lehetőleg, ahol többen vannak, soha sem a saját osztályukat vezessék. Addig is, míg a mai vasárnapi iskolásokból majd fölserdülve alkalmas vezetők fognak kikélni, minden lelkész igyekezzék már is munkatársakat nevelni magának, a kiválasztásnál soha sem feledve, hogy a képesség legelső feltétele a lélek, az igazán vallásos lélek.

Ha nemcsak a lelkész, vagy egyáltalán nem a lelkész végzi a vasárnapi iskolai munkát, a vezetőket neki kell *előkészítenie*. Erre a célra a hét valamelyik napján tartson előkészítő órát, mely komoly és már magában építő legyen.

Munkások, vezetők képzése végelt kivá-

natos, hogy lehetőleg minden egyházmegye tartson a jelentkező vezetők részére rövid tanfolyamot, melyen e munkának a módszerébe bevezetlesenek.

A v. i. *tanítás anyaga* egyedül a biblia, ennek nevelő hatása, léleképítő, a gyermeki lélekre vonzó történetei, legfőképen Jézus élete és tanítása. Általában úgy az egész anyagnak, mint minden órának a központja Jézus legyen. Szükséges, hogy a felvett egész évi anyagon egységes terv vonuljon végig.

Mivel a gyermekek különböző életkor szerint különböző értelmi és lelki fejlettségnek ahol kellő számú munkatársak vannak, különböző *csoportokba* kell osztani őket és az egyes csoportok, anyaga között, de mindenesetre feldolgozása között fokozatnak kell lenni. Ha kellő számú munkatárs van, egy csoportban legfeljebb 15 gyermek legyen.

Az *óra lefolyása*. Énekekkel kezdjük, aztán a vezető rövid imádságot mond, melyet a gyermekek együtt utána mondanak. Imádság után következik az ugynevezett tanítás. A vezető elbeszéli a történetet színesen, vonzón és hangulatos, de a tulajdonképeni történetet soha sem változtatva; majd a gyermekek lelkébe többnek feladott kérdések által, vagy elmondás által bevési; aztán a bibliából felolvastatja, de úgy, hogy minél többen vegyenek részt az olvasásban, tehát versenként. Ezt követi az alkalmazás, a nevelő, építő hatásoknak, részleteknek kiemelése, tanúságok levonatalása, de mindig a gyermekek által tétetve meg. Befejezzük a tanítást egy a felvett bibliai szakaszban levő, vagy vele szorosan összefüggő bibliai vers: aranymondás megtanításával, melyet egyesekkel és összesen többször való elolvasatás, elmondatalás által érünk el. Majd énekeltefünk s időnként megtanítunk egy-egy új éneket, melyet a következő órákon gyakoroltatunk. Igen alkalmasak erre a zsoltárokon kívül a hozsánna és halleluja énekek. Végül imádkozunk, mint a kezdetén és a növendékek együtt elmondják az Urimádságot. Ahol több csoport van, ott legjobb, ha a kezdő és befejező, vagy legalább az utóbbi éneket és imádságot össze gyűlve közösen végzik.

Ugy a történet elbeszélésénél, mint általában az egész órán a v. i. tanító ne tévessze el a gyermek lélektanát. A gyermeknek érzelmeit igyekezzék megragadni és a felébresztett érzélem által elhatározásra igyekezzék nevelni. Fontos és szükséges, hogy a tanító egyénenként foglalkozzék a gyermekekkel és őket így ismerje meg, azonkívül kísérje figyelemmel

otthoni magánéletét, amiért kívánatos, hogy időnként látogassa meg őket. Ennek nagyon áldásos hatása van a szülőkre és magára az anyaszentegyházra is.

Az egyes órákon rá kell nevelni a gyermekeket az adakozásra, mely szolgálhalja a szegényebb növendékeknek irkával, írószerral való ellátását (az aranymondások, egyéb feljegyezni valók részére.) Azonkívül lassankint kisíratierjesztést is szükséges bevezetni, hogy a gyermekek korán rászokjanak a vallásos írások megvételére.

A v. i. *megszerettetését* nem parancsszóval lehet elérni, hanem lelki eszközökkel. Ezért nem felrendelés által kell népessé tennünk, hanem oda kell őket édesgetni. Vonzóvá kell tennünk a vasárnapi iskolát, amit a tanítás módja és a gyermekekkel való bánásmód által érhetünk el. Azonkívül órák után adjunk időt és módot a játékra is, de legyen ott a vezető és vegyen részt a játékban, ha mással nem, irányítással, ami által még közelebb férközik a gyermekek szívéhez. Rá kell nevelnünk a gyermekeket arra, hogy ők is hívjanak más gyermekeket a vasárnapi iskolába, akár más vallásuakat is és így már kis misszionáriusok legyenek. Rendezzünk ünnepeket, propaganda előadásokat, nyáron kirándulással egybekötve. Mindenesetre ünnepeljük meg velük a karácsonyt, amikor adjunk nekik kis ajándékokat és a szegényeket adományokkal segítsük. De legnagyobb vonzó erő a szeretet, a vezetőnek a gyermekek iránt való szeretete, hogy ezen keresztül érezzék meg a Jézus szeretetét is.

A v. i. gyülekezetbe való bevezetése előtt — ha még nem történt meg — vagy az új iskolai év kezdetén ismét meginduló munka alkalmával tartunk alkalmi predikációt, melyben ismertessük meg a szülőkkel a v. i. célját, fontosságát. Ahol vasárnap délután nincs istentisztelet, vagy kevesen látogatják, ott a vasárnapi iskolát a templomban a rendes istentisztelet helyett, illetve keretében tartuk és mint a tapasztalat más alakban bizonyítja, a templomba fogja vonzani a felnőtteket is és csakhamar látni fogjuk — ami egész valóságában csak évek múlva fog kitünni — a vasárnapi iskolának a gyülekezeti életre és az egyházra való áldásos hatását.

Az egyházkerület 1924—1925. sz. határozata alapján kiadja az egyh. ker. belmissziói bizottság.

Debreczeni István,
előadó.

Sulyok István,
elnök.

Pályázat

a kisházai-Chesea leányegyh. előkönyörgői állására.

Javadalom: 1. Három szobás lakás, melléképületekkel, kerttel. 2. 24 kat. hold szántóföld, adóját az egyház fizeti. 3. 5 kat. hold szántóföld, adóját előkönyörgő fizeti. 4. 8 köből buza. 5. 4 köből tengeri. 6. 1 méteről tűzifa. 7. Stóla.

Kötelesség az ígértetés teendőinek ellátása a ref. vallású növendékek vallás- és énektanítása az állami iskolában.

Pályázhatnak: a) nyugalmazott lelkészek; b) lelkészi szolgálatokban is jártas állás nélküli református tanítók; — református vallású állás nélküli tisztviselők, akik az előkönyörgői tiszt lelkiismeretes ellátására vállalkoznak. Pályázati kérvények e hirdetés megjelenésétől számított 2 hét alatt Arдай Aladár felügyelő-lelkészhez Ginta—Gyanta, jud. Bihor, küldendők, aki érdeklődő levelekre is szívesen válaszol. Az állás vászlás után azonnal elfoglalandó.

Felkérem lelkészársalmat, hogy fenti pályázati hirdetést az egyházközségük területén elő érdekelteknek sziveskedjenek tudomásukra juttatni.

Arдай Aladár,
felügyelő-lelkész.

Pályázat.

A nagykarolyi református egyház presbitériuma pályázatot hirdet az üresedésben levő hitoktató segédlelkési állásra.

Javadalom: 1. Természetheni lakás 2. 18,000 Lei készpénz, havi előleges részletekben, az egyház pénztárából. 3. 7 m³ tűzifa beszállítva. 4. Államsegély cca 19,200 Lei. 5. Vallástanítást cca 2000 Lei. 6. Siri beszéd, vagy imáért szabályszerű stóla. Összesen 45,000 Lei.

Kötelessége: A különböző fokú áll. iskolákban a vallástanítás, kereskedő, iparostanonok vallásos oktatása. Minden második héten istenitisztelet végzése, lelkészi hivatalban segédkezés, kanonikus órákon szolgálat, ifjúsági istenitisztelet tartása, vasárnapi iskolai csoport vezetése, lelkész akadályoztatása esetén helyettesítés. Mindenféle belmissziói munka végzése a lelkész utasítása szerint.

Pályázhatnak oklevéllel bíró segédlelkészek, végzett theológusok, esetleg 4. th.-k is jelentkezhetnek.

Kellően felszerelt pályázati kérvények febr. 20-ig nyújtandók be alant irt lelkészi hivatalhoz. Állás azonnal elfoglalandó. Személyes bemutatkozás, próbaprédikálás előnyös.

Utazási költségét csak a megválasztottnak téríti meg az egyház.

Careii—Nagykaroly, 1926 január 20.

Gönczy Sándor,
ref. lelkész.

AZ

„Egyházi és Iskolai Szemle”

előfizetési ára egy évre 150 Lei, félévre 80 Lei, negyedévre 40 Lei.

A nt. Lelkészi Hivatalok és iskolák részére

gummibélyegzőket

csinos formában, jutányos áron szállít:

Béres Károly könyvnyomdája

ORADEA, Bul. Regele Ferdinand 14. szám.

BERGER és SPINDLER

nagy zebeni harangöntők ajánlják
háboru előtti művészi kivitelben és minőségben készült
templomi

harangjaikat

Szállítási idő a megrendeléstől 30 napon belül. Az árak a legolcsóbb napi ár. Jótállási idő: 15 év. Szavatolnak a hangok tisztaságáért és összhang-^oáért. Hajlandók kedvező fizetési feltételeket adni.

Az aranyéremmel
kíntetett

„VICTORIA”

Kertgazdasági és Magtermelő R. T.

Magkereskedés
faiskola és szőlőoltványtelep
ORADEA—NAGYVÁRAD

60 oldalas nagy képes árjegyzéke sok hasznos tudnivalóval megjelent. Kérje ingyen bérmentve megküldését. 10—1

BISZÁK JÓZSEF

harang- és ércöntődéje Ghioroc-on
(Győrök, Arad-megye)

harangot,

a legjutányosabb árak mellett készíti a legfinomabb anyagból bármely hangú és nagyságú a legdiszesebb kivitelben, kívánatra feliratokkal, képekkel díszítve, ingó rendszerű vas felső koronával, vagy bármely más kívánt rendszerű állvánnyal. Gyártmányai kiválósgát több elismerő levél igazolja. Érdeklődőknek részletes leírással és árajánlattal készséggel szolgál. [Megrendelésnél kérem ezen lapra hivatkozni.] 17

Harangokat,

vas harangszerelőbenyeket ajánl 17
és vas harangállványokat

Hőnig Frigyes harang-
öntődéje

ARAD, Sírada Baráti No. 10-21. Alapított 1840.